

Силабус
навчальної дисципліни
Педагогіка
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «Середня освіта (українська мова і література, зарубіжна література)»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань *A Освіта*

Спеціальність *A4 Середня освіта*

Предметна спеціальність *A4.01 українська мова і література*

Професійна кваліфікація: вчитель-бакалавр української мови і літератури, зарубіжної літератури закладу загальної середньої освіти

Викладачка	Надія ЩЕРБАКОВА
Контактний телефон	+380667921721
E-mail	nadiya030219@ukr.net
Графік консультацій	за попередньою домовленістю (онлайн)

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна та індивідуальна робота	Звітність
6/180	30	30	120	екзамен

Семестр: 1.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: педагогіка, освіта, навчання, зміст освіти, принципи і правила, методи, засоби та форми навчання, моніторинг навчальних досягнень; виховання, принципи методи, засоби та форми виховання, учнівський колектив, класний керівник; система освіти, заклад загальної середньої освіти, методична робота педагогічних працівників.

Мета та предмет курсу: предмет – теоретичні засади організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; мета – формування педагогічної компетентності здобувачів вищої освіти.

Основні компетентності та результати навчання згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Програмні компетентності	Результати навчання
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з української мови та літератури, педагогіки, психології, теорії та методики навчання й характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в ЗЗСО.</p>	<p>ПР 01. Відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів</p> <p>ПР 03. Визначати освітні цілі, планувати та проектувати навчальний процес на основі компетентнісного підходу з урахуванням освітніх потреб учнів; застосовувати форми, методи та засоби навчання предмета.</p>
<p>ЗК1. Здатність вчитися, оволодівати сучасними науковими знаннями предметної галузі та застосовувати їх у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 03. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, критичний аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси і технології в освітньому процесі і професійній діяльності.</p> <p>ЗК 07. Здатність зберігати і примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу, значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.</p> <p>ЗК 08. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища, зберігати особисте фізичне та психоемоційне здоров'я, керувати власними емоційними станами у ході освітньої і професійної діяльності; формувати у здобувачів освіти культуру здорового й безпечного способу життя та дотримуватись самому.</p> <p>ЗК 09. Здатність поважати різноманітність і полікультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу</p>	<p>ПР 05. Добирати доцільні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.</p> <p>ПР 09. Застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності та ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) ресурси.</p> <p>ПР 10. Демонструвати володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності, критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел.</p> <p>ПР 13. Демонструвати знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовувати необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні</p> <p>ПР 24. Має критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі розв'язання соціальних і професійних завдань.</p>

<p>ФК 03. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів, з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей та створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів</p> <p>ФК 05. Здатність здійснювати контроль і об'єктивне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання, навчати учнів взаємо та самооцінюванню.</p> <p>ФК 06. Здатність до формування учнівського колективу, навичок командної роботи; знаходження ефективних шляхів мотивації учнів до саморозвитку; спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.</p> <p>ФК 09. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.</p>	
--	--

Зміст курсу

Тема 1. Теоретичні та методологічні засади педагогіки. Педагогіка як наука. Предмет і завдання педагогіки. Етапи розвитку педагогічної науки. Джерела педагогічної науки. Основні педагогічні категорії. Система педагогічних дисциплін. Зв'язки педагогіки з іншими науками. Аксіологічні основи педагогіки

Сутність науково-педагогічного дослідження. Методологія та методика педагогічного дослідження. Методи науково-педагогічного дослідження. Науково-категорійний апарат педагогічного дослідження. Послідовність етапів організації і проведення науково-педагогічного дослідження.

Людина як організм, індивід, особистість, індивідуальність. Поняття про розвиток людини. Рушійні сили та закономірності розвитку особистості.

Чинники формування особистості. Спадковість і розвиток. Природні задатки як передумова розвитку людини. Проблема успадкування спеціальних задатків, моральних якостей.

Вплив середовища на розвиток і формування особистості. Види середовища. Соціалізація людини.

Виховання – визначальний чинник формування особистості.

Діяльність як чинник розвитку особистості.

Зарубіжні теорії розвитку особистості.

Вікова періодизація в педагогіці. Педагогічна характеристика учнів.

Освіта як соціокультурний феномен. Нормативно-законодавча база, що регулює систему освіти України: Концепція Нової української школи. Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту». Поняття про систему освіти в Україні. Стратегічні завдання та пріоритетні напрями реформування освіти в Україні. Принципи побудови системи освіти. Структура системи освіти.

Академічна доброчесність. Принципи академічної доброчесності. Мотивація до роботи і навчання в ціннісно чесній академічній спільноті.

Освітнє середовище. Теорія і практика облаштування шкільних просторів — освітнього для учнів і робочого для вчителів.

Поняття і сутність цілісного освітнього процесу. Педагогічна взаємодія як сутнісна характеристика цілісного освітнього процесу. Закономірності та принципи цілісного освітнього процесу. Сучасні підходи до організації освітнього процесу

Тема 2. Теоретичні засади навчання. Дидактика як теорія освіти і навчання. Історія становлення та розвитку дидактики. Гуманістична концепція та особистісно орієнтований підхід як методологічна основа дидактики. Об'єкт і предмет дидактики. Функції дидактики. Завдання дидактики на сучасному етапі розвитку педагогічної науки. Основні категорії дидактики. Система дидактичних дисциплін. Зв'язки дидактики з іншими науками (суспільними, психологічними, біологічними та ін.). Українська народна дидактика, її мета, завдання та зміст.

Поняття процесу навчання. Навчання як вид пізнавальної діяльності людини. Функції процесу навчання. Структура процесу навчання. Діяльність педагога в процесі навчання. Навчально-пізнавальна діяльність учнів.

Закони дидактики як вищий рівень узагальнення залежності між явищами процесу навчання.

Поняття закономірностей педагогічного процесу.

Поняття принципів навчання. Різні підходи до класифікації принципів навчання. Характеристика принципів навчання. Правила навчання.

Поняття змісту освіти. Компоненти змісту освіти. Історичний характер змісту освіти. Теорії формування змісту освіти. Сучасні вимоги до відбору змісту освіти. Оновлення змісту освіти в умовах реформування школи.

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Нормативні документи, які регламентують зміст базової і повної загальної середньої освіти. Зміст освіти в зарубіжній школі.

Тема 3. Організація процесу навчання. Поняття методів навчання. Діалектика взаємозв'язку методів з іншими компонентами процесу навчання. Об'єктивна та

суб'єктивна частина методу навчання. Функції методів навчання. Прийом як частина методу і самостійна дидактична категорія.

Класифікація методів навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

Методи стимулювання навчальної діяльності учнів.

Методи контролю і самоконтролю в навчанні. Критерії вибору і поєднання методів навчання.

Поняття про засоби навчання.

Поняття форм організації навчання. Класифікація форм організації навчання. Генезис систем навчання. Урок як форма організації навчання. Вимоги до сучасного уроку. Типи і структура уроків. Організація навчальної діяльності учнів на уроці.

Підготовка вчителя до уроку. Зміст попередньої та безпосередньої підготовки вчителя до уроку. Діяльність учителя у процесі реалізації плану уроку.

Нестандартні уроки.

Позаурочні форми організації навчання.

Моніторинг результатів навчання, його функції, принципи. Етапи моніторингу. Складові моніторингу навчання. Види, форми, методи перевірки. Оцінювання знань, умінь і навичок. Оцінювання рівня навчальних досягнень учнів. Поняття компетентності як результату засвоєння учнями змісту освіти. Підсумкове та формувальне оцінювання. Ключові знання і вміння вчителя під час оцінювання. Види оцінювання. Алгоритм діяльності вчителя щодо організації формувального оцінювання. Техніки формувального оцінювання. Критерії формувального оцінювання. Облік результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Тема 4. Теоретичні засади виховання. Процес виховання, його специфіка, структурні елементи, рушійні сили, внутрішні і зовнішні суперечності. Поняття про мету виховання. Ідеал всебічно і гармонійно розвиненої особистості. Мета національного виховання на сучасному етапі розвитку нашої держави. Головні завдання виховання.

Особливості організації процесу виховання в закладах загальної середньої освіти. Управління процесом виховання, його сутність. Сучасні концепції виховання.

Самовиховання, його сутність, умови, етапи, прийоми реалізації. Перевиховання, його сутність, функції, етапи, принципи реалізації.

Педагогічні закономірності виховання. Принципи виховання. Співвідношення закономірностей і принципів виховання. Характеристика основних принципів виховання. Єдність і взаємозв'язок принципів виховання в педагогічному процесі.

Поняття «зміст виховання». Основні напрями змісту національного виховання..

Моральне виховання – найважливіше завдання школи й основа змісту виховання.

Поняття «розумове виховання учнів» та «розумова культура», їх специфіка і взаємодія.

Мета і сутність, завдання і зміст, основні напрями естетичного виховання учнів у шкільній практиці. Показники та рівні сформованості естетичної культури школяра.

Екологічне виховання учнів: мета і сутність, завдання і зміст, основні напрями. Показники та рівні сформованості екологічної культури школяра.

Фізичне виховання учнів. Трудове виховання і професійна орієнтація. Статеве виховання. Гендерне виховання – нагальна потреба сучасної освітньої системи. Національне виховання.

Сутність понять «метод виховання», «прийом виховання», «засоби виховання». Вибір методу та ефективність його використання. Класифікація методів виховання: методи формування свідомості; методи формування суспільної поведінки; методи стимулювання діяльності та поведінки; методи контролю й аналізу рівня вихованості. Характеристика основних груп методів виховання. Застосування методів виховання в умовах організації сучасного освітнього процесу. Форми організації процесу виховання.

Тема 5. Методичне керівництво виховним процесом у школі.

Педагогіка партнерства – основа взаємодії суб'єктів освітньої діяльності. Взаємодія суб'єктів виховного процесу. Професійно-педагогічні вимоги до особистості класного керівника. Його функції і обов'язки. Організаційно-педагогічна робота класного керівника. Планування й облік роботи класного керівника. Напрями та форми роботи класного керівника. Взаємодія класного керівника з учнями, характер відносин у системі «класний керівник-клас-учень», «класний керівник-актив класу», «класний керівник-клас-учень- батьки». Виявлення ефективності виховання. Принципи превентивної педагогічної діяльності.

Сім'я – виховне середовище дитини. Види і типи сімей та особливості їх впливу на дитину. Конвенція «Про права дитини» як законодавча і моральна основа взаємин дорослих та дітей. Тенденції сімейного виховання в сучасному суспільстві. Національні традиції.

Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні про основні завдання та зміст сімейного виховання відповідно до вікових особливостей дитини. Взаємозв'язок школи та сім'ї. Педагогіка партнерства. Педагогічна етика і такт у взаємовідносинах з батьками дітей. Спілкування – основний шлях взаємодії вчителя з батьками. Особливості проведення батьківських зборів. Індивідуальні зустрічі з батьками. Шляхи залучення батьків до освітнього процесу. Педагогічна просвіта батьків.

Поняття «колектив», його сутність, ознаки, функції, структура. Поняття «дитячий колектив», його особливості розвитку дитячого колективу. Стадії розвитку учнівського колективу. Розвиток внутрішньоколективних відносин як важливої умови формування морального досвіду школярів. Учніське самоврядування. Схеми вивчення особистості учня та колективу.

Тема 6. Організація освітнього процесу в сучасній школі.

Сутність поняття “технології навчання”. Класифікація технологій. Принципи відбору педагогічних технологій та забезпечення педагогічного процесу. Таксономія Блума. Інтерактивна технологія навчання. Проєктна технологія навчання. Технологія розвитку критичного мислення учнів.

Сутність та зміст поняття «педагогічне спілкування». Функції спілкування. Етапи педагогічного спілкування. Стили педагогічного спілкування. Установка в процесі педагогічного спілкування. Конфлікт у педагогічному спілкуванні, шляхи його вирішення.

Методи навчання: Словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, ілюстрування), самостійне спостереження, опора на життєвий досвід студента, проблемного викладання.

Методи контролю і самоконтролю у навчанні: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, комбіноване опитування, письмовий і тестовий контроль, самоконтроль і самооцінка.

Політика навчальної дисципліни

Політика щодо відвідування навчальних занять. Відвідування навчальних занять (лекційних і практичних занять), контрольного заходу (екзамену) є обов'язковим. За об'єктивних обставин навчання може здійснюватися в он-лайн режимі.

Політика щодо пропусків навчальних занять. У разі пропуску навчальних занять із поважних причин здобувач має право їх відпрацювати за графіком консультацій (подати конспект лекції; навчальні й контрольні завдання, передбачені тематичними планами практичних занять).

Політика щодо підготовки здобувачів до практичних занять. Підготовка до практичних занять включає: ознайомлення із силабусом і робочою програмою навчальної дисципліни, тематичними планами практичних занять; опрацювання матеріалів лекцій, підручників, посібників, монографій, законодавчих і нормативних документів та інших рекомендованих джерел; написання плану (стислого конспекту) відповідей на питання для обговорення, виконання завдань для самостійної та індивідуальної роботи.

Політика щодо використання телефонів та інших електронних пристроїв. Під час проведення навчальних занять електронні пристрої мають перебувати в безшумному режимі роботи. Користування електронними пристроями в цілях, не пов'язаних із навчанням, є неприпустимим.

Політика дотримання академічної доброчесності полягає в дотриманні норм «Положення про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті»: самостійно виконувати навчальні і контрольні завдання; посилаючись на джерела інформації в разі використання ідей, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, джерела інформації.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність

Сервісні програмні засоби загального призначення (персональний комп'ютер, загальнонавчальні комп'ютерні програми й операційні системи, програмні засоби для

Лекційне заняття 2	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 3		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 4			0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 5				0,5	0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 6				0,5	0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 7					0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 8					0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 9					0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 10					0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 11						0,5	0,5
Лекційне заняття 12						0,5	0,5
Лекційне заняття 13							0,5
Лекційне заняття 14							0,5
Лекційне заняття 15							0,5
Всього	1	1,5	2	3	5	6	7,5
Практичне заняття 1	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 2	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 3	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 4	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 5	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 6	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 7	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 8	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 9	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 10	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 11	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 12	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 13	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 14	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 15	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Всього	16	23,5	27	29	34	39	42,5

Разом максимальна кількість набраних балів	17	25	29	32	39	45	50
--	----	----	----	----	----	----	----

Таблиця 3 Шкала оцінювання поточного та підсумкового контролю

Сума балів за університетською шкалою	Оцінка ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
1-34	F

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Алексеева С. В. Дидактика в умовах інформатизації освіти. Академічні студії. Серія «Педагогіка». 2022. № 1(4). С. 25–30. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.4.1.4>
2. Барбашова І. Дидактика : навч. посіб. 3-тє вид. оновл. та випр. Мелітополь : Видавничий дім Мелітопольської міської друкарні, 2022. 237 с. URL: <https://dspace.bdpu.org.ua/handle/123456789/485> (дата звернення: 20.08.2025).
3. Барбашова І. Основи педагогіки : навч. посіб. 3-тє вид. оновл. та випр. Мелітополь : Видавничий дім Мелітопольської міської друкарні, 2022. 130 с. URL: <https://dspace.bdpu.org.ua/handle/123456789/489> (дата звернення: 20.08.2025).
4. Барбашова І. А. Цифрова педагогіка як складник педагогічної науки. *Цифрові технології у професійній діяльності* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. інтернет-

- конф. (Бердянськ, 12–13.05.2023). Бердянськ : БДПУ, 2023. С. 15–20. URL: <https://dspace.bdpu.org.ua/handle/123456789/722> (дата звернення: 20.08.2025).
5. Бондар В. І. Закони та закономірності освіти і навчання. Енциклопедія освіти / НАПН України ; гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 351–352.
 6. Вишківська В. Б., Шикиринська О. В. Інтерактивні методи навчання: ознаки та особливості використання. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2021. № 2– 3. С. 502–504.
 7. Гончарук Н. В., Росада Д. А., Брижак Н. Ю. Методи навчання як компонент дидактичної структури. *Наука майбутнього* : зб. наук. пр. Мукачево: МДУ, 2022. №. 2. С. 25–30. URL:http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9429/1/Teaching%20_methods_as_%20a%20_component%20_of_%20the%20_didactic%20_structure.pdf (дата звернення: 20.08.2025).
 8. Задорожна-Княгницька Л. В., Тимофеева І. Б. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с. URL: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2109/1/np_zagalni_osnovy.pdf (дата звернення: 20.08.2025).
 9. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 20.08.2025).
 10. Методичний путівник класного керівника Нової української школи : зб. метод. матеріалів / А. Дубяга, О. Золотар ; за заг. ред. А. Дубяги. Краматорськ : Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2021. 44 с. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Method_nush_3.pdf (дата звернення: 20.08.2025).
 11. Нова українська школа : poradnyk dla vchytelia / під заг. ред. Бібік Н. М. Київ : Літера ЛТД, 2019. 208 с. <https://khsakhnov-ruo.gov.ua/wp-content/uploads/2021/04/Poradnyk-dlia-vchytelia-NUSH.pdf> (дата звернення: 20.08.2025).
 12. Осадчий І. Про освітній процес у закладах загальної середньої освіти. URL: <http://education-ua.org/ua/analytics/1321-pro-osvitnij-protses-u-zakladi-zagalnoji-serednoji-osviti> (дата звернення: 20.08.2025).
 13. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / укл. Кравець Н. П. 3-є вид., випр. і допов. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 74 с. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/39635/Kravets_Osnovy%20n.doslidzhen.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 20.08.2024).
 14. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стан-

- дарту базової середньої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 289. URL: <https://osvita.cv.ua/wp-content/uploads/2022/04/Dodatok-do-nakazu-MON-vid-01.04.22r.-289.pdf> (дата звернення: 20.08.2025).
15. Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад : Постанова КМ України від 12.05.2022 № 433-2001-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/433-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.08.2025).
 16. Про затвердження типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти : Наказ МОН України від 19.02.2021 № 235. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення: 20.08.2025).
 17. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 04.01.2024 № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 20.08.2025).
 18. Про освіту: Закон України від 06.08.2024 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 20.08.2025).
 19. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 24.03.2024 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/463-20#Text> (дата звернення: 20.08.2025).
 20. Про позашкільну освіту : Закон України від 22.05.2021 № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text> (дата звернення: 20.08.2025).
 21. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року : Розпорядження КМ України від 22.08.2018 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 20.08.2025).
 22. Сікорський П. І. Нова педагогіка : підручник. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2021. 540 с.
 23. Шевчук Л. М. Індивідуальні особливості учнів як важливий аспект реалізації індивідуального й диференційованого підходів у процесі навчання. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 49. Т. 2. С. 44–47. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/49.2.9>
 24. Щербакова Н. М. Педагогіка: навч.-метод. посіб. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2021. 273 с.
 25. Ціпан Т. Військово-патріотичне виховання учнівської молоді в умовах воєнного стану. *Інноватика у вихованні*. 2022. Вип. 16. С. 223–232. DOI: <https://doi.org/10.35619/iuu.v1i16.498>

Додаткові

26. Глосарій новітньої педагогічної термінології / упоряд. І. О. Помазан, Т. М. Берест, О. В. Ільїна, Г. В. Купрікова. Харків : Вид-во НУА, 2021. 107 с.
27. Репозитарій БДПУ: URL: <https://dspace.bdpu.org.ua/home> (дата звернення: 20.08.2025).
28. Козинець І. І., Шабанова Ю. О. Словник новітніх освітянських термінів і понять : довід. видання. Дніпро : НТУ ДП, 2021. 69 с.
29. Козубовська І. В., Повідайчик О. С. Короткий тлумачний словник психологопедагогічних термінів. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2021. 41 с.
30. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник : навч. посіб. 4-те вид., випр. і допов. Київ : Каравела, 2020. 418 с. Репозитарій БДПУ: URL: <https://dspace.bdpu.org.ua/home> (дата звернення: 15.08.2024). Словник термінів і понять сучасної освіти / за заг. ред. Л. М. Михайлової. Сєверодонецьк, 2020. 194 с. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/196.pdf>
31. Словник термінів і понять сучасної освіти / за заг. ред. Л. М. Михайлової. Сєверодонецьк, 2020. 194 с.